

Arkivsak-dok. 200800077-143
Arkivkode 020 &13
Saksbehandler Svein Thore Jensen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
13.1.2009

HØRING - NOU 2008:18 FAGOPPLÆRING FOR FRAMTIDA

Forslag til

VEDTAK

1. Oppland fylkeskommune mener Karlsen-utvalget har gjort et viktig arbeid med en bred tilnærming til sentrale utfordringer i fag- og yrkesopplæringen
2. Oppland fylkeskommune mener en svakhet ved utvalgsinnstillingen er nærmere kostnadsberegning av tiltakene og en klarere prioritering av tiltakene
3. Oppland fylkeskommune går imot forslaget om at alle som gjennomfører videregående opplæring er generelt studieforberedt
4. Oppland fylkeskommune mener det er viktig å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen og støtter utvalgets forslag på tiltak som vil bidra til dette.

Bernt M Tordhol
fylkesrådmann

Jørgen Skaug
fylkesopplæringssjef

Oppland fylkeskommune viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet 27. oktober 2008 om NOU 2008:18 *Fagopplæring for framtida*.

Innstillingen fra Karlsen-utvalget, NOU 2008:18 *Fagopplæring for framtida* er omfattende og inneholder i alt 81 foreslåtte tiltak for å styrke fag- og yrkesopplæringen. Det er positivt at utvalget har hatt en bred tilnærming til utfordringene i fag- og yrkesopplæringen, men det er en svakhet ved innstillingen at tiltakene ikke er prioriterte og at det mangler kostnadsberegninger av tiltakene som grunnlag for å kompensere fylkeskommunenes økte utgifter.

Innstillingen bærer også preg av å gå langt i å pålegge fylkeskommunen nye plikter i form av bestemmelser i lov og forskrift. Dette innebærer en ytterligere vridning i retning av detaljstyring av kommunesektoren og en implisert skepsis til hvordan fylkeskommunen i dag utøver sitt skoleeierskap. I stedet for plikter og pålegg er det etter Oppland fylkeskommune mer effektivt å stimulere til gode og målrettede tiltak med utgangspunkt i lokale tilpasninger og behov.

I likhet med Kommunenes Sentralforbund og andre fylkeskommuner, mener Oppland fylkeskommune det er viktig å prioritere tiltakene i innstillingen opp mot viktige tiltaksområder. Disse er:

For det første er det viktig med tidlig innsats, som kan virke positivt inn på å redusere frafallet og øke læringsutbytte hos elever i videregående opplæring.

For det andre bør forsøket med praksisbrevordningen bygges ut og gjøres til en lokal søkbar ordning. Praksisbrevet må innrettes slik at det på et senere tidspunkt er mulig å bygge ut dette til et fullt fagbrev. Ordningen må være fleksibel og tilpasset lokale forhold.

For det tredje må det legges vekt på kompetansehevings tiltak for lærere, instruktører, prøvenemndsmedlemmer og ledere. Kompetanseheving er viktig med tanke på økt læringsutbytte hos elever og lærlinger.

For det fjerde er det viktig å prioritere tiltak som styrker ungdommens utdanningsplanlegging, slik at utdanningsvalg i større grad samsvarer med morgendagens behov for kompetent arbeidskraft

Av spesielle tiltak og forslag som er nevnt i innstillingen, vil Oppland fylkeskommune kommentere følgende

1. Utvalget foreslår at det settes i gang forsøk med bruk av økonomiske og andre insentiver som bidrar til at flere elever og lærlinger gjennomfører videregående opplæring. Forsøkene skal evalueres.

Oppland fylkeskommune tviler på om økonomiske insentiver er avgjørende for at flere elever gjennomfører videregående opplæring. Det er av større betydning å få bedre oversikt over hvilke oppfølgingstiltak som virker og hvordan disse på en best mulig måte kan iverksettes på et så tidlig tidspunkt som mulig.

2. Utvalget foreslår at fylkeskommunene pålegges å kartlegge utstyrssituasjonen i skolen. Kartleggingen bør vurderes fulgt opp med overføringer til fylkeskommunene slik at utstyr og undervisningsmateriell er tilstrekkelig oppdatert

Oppland fylkeskommune går imot at det skal innføres et pålegg om å kartlegge utstyrssituasjonen i skolen. At skolene har nødvendig og tilstrekkelig utstyr er viktig, men her kan det også påpekes at det er mulig for skolene å inngå tettere samarbeid med lokale bedrifter. På den måten kan elevene få mulighet til å lære å bruke avansert utstyr.

3. Utvalget foreslår bl.a. at:

- alle skoler bør ha tilbud om ungdomsbedrift,
- at det stilles krav i forskriften til opplæringsloven eller i læreplanene for fag om at opplæringen skal yrkesrettes i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og at det skal fastsettes hva yrkesretting innebærer,
- at det utarbeides forpliktende veiledninger for yrkesretting,
- at det utvikles fagdidaktiske kurs i yrkesretting for lærere som underviser i fellesfag og programfag i yrkesfaglige utdanningsprogrammer,
- at fylkeskommunen må ha plikt til å legge til rette for yrkesretting av fellesfagene og at elevgrupper/klasser i fellesfagene skal organiseres slik at yrkesretting muliggjøres og fremmes,
- at fylkeskommunens system for yrkesretting må være gjenstand for nasjonalt tilsyn

Oppland fylkeskommune mener yrkesretting er viktig for å tilpasse opplæringen og derigjennom sørge for størst mulig læringsutbytte hos den enkelte elev. Oppland fylkeskommune mener det likevel må være opp til den enkelte skole å lage gode opplegg for undervisningen som ivaretar kravet om tilpasset opplæring. Metodefriheten er understreket flere steder i lov og forskrift. Presiseringen av yrkesretting vil være et brudd med prinsippet om metodefrihet, uten at utvalget har redegjort tilstrekkelig for hvilke konsekvenser dette har. Oppland fylkeskommune går i mot at yrkesretting skal gjøres til en forskriftsfestet plikt og at også kurs, veiledninger, organisering m.m. gjøres til en plikt for fylkeskommunen.

4. **Utvalget** foreslår at forsøksordningen med praksisbrev videreføres, og at den, etter råd fra de faglige rådene, utvides til flere fag og fylkeskommuner. Etter at ordningen er evaluert, bør det tas stilling til om ordningen skal formaliseres.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget om å utvide forsøket med praksisbrevordningen, og mener det er viktig at ordningen kommuniseres til elever og foresatte i ungdomsskolen. Tilbudet bør være søkbart og tilpasset lokale muligheter for praksisnær opplæring i bedrift.

5. **Utvalget** foreslår at det presiseres i opplæringsloven eller forskriftene til denne at fylkeskommunene er forpliktet til å skaffe seg kunnskap om den enkelte elevens kunnskaper og ferdigheter ved skolestart, og at det innføres en plikt for kommunen til å informere fylkeskommunen om elever som på en eller annen måte har behov for ekstra opplæringstiltak. Plikten trer i kraft med mindre eleven eller elevens foresatte motsetter seg at slik informasjon blir gitt. Informasjonsplikten gjelder både elever som er omfattet

opplæringsloven § 5-1, og elever som ikke er omfattet av opplæringsloven § 5-1, men som har behov for ekstra opplæringstiltak.

Oppland fylkeskommune mener det er viktig å få til tettere kommunikasjon og overføring av informasjon mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring, men er imot at dette skal lov- eller forskriftsfestes som plikter utover det som allerede er av bestemmelser om dette.

6. **Utvalget** foreslår å pålegge fylkeskommunene å tilby plasser til alle elever som søker seg til helse- og sosialfag, og at staten pålegger sine egne helseforetak å opprette læreplasser for helsefagarbeidere.

Oppland fylkeskommune går imot forslaget og vil understreke at det er viktig at fylkeskommunene har handlingsrom i forhold til dimensjonering av opplæringstilbudet. Det er viktig å rekruttere kompetent arbeidskraft til helse- og omsorgsyrkene, men det kan ikke skje ved et eget pålegg til fylkeskommunene. Det er da mer viktningsfullt med stimuleringsiltak som virker positivt både på elevenes søkning til helse- og sosialfag og skoleeierens opprettelse av skoleplasser.

7. **Utvalget** foreslår at Kunnskapsdepartementet fastsetter nasjonale kompetansekrav for å arbeide som utdannings- og yrkesrådgivere i grunnskolen og videregående opplæring og ved karrieresentre.

Oppland fylkeskommune støtter dette forslaget og at det må være skoleeiers ansvar å sørge for kompetent arbeidskraft både gjennom rekruttering og etter- og videreutdanningstiltak.

8. **Utvalget** foreslår at det utarbeides klare forskrifter om mål og oppgaver for utdannings- og yrkesrådgiverarbeidet. Rådgivertjenesten må være en del av skolens oppgave, og rådgiveren må ha en rolle som bidrar til at kollegiet og avdelingslederen settes i stand til å gi råd og bidra i karriereveiledningen.

Oppland fylkeskommune støtter arbeidet for en god og effektiv rådgivningstjeneste for elever, og at det kan være fordeler med å klargjøre mål og oppgaver for dette arbeidet i en forskrift. Det er likevel viktig å bevare lokalt handlingsrom slik at tjenesten kan tilpasses lokale behov.

9. **Utvalget** foreslår at dagens rådgivningsressurs doubles.

Oppland fylkeskommune mener det er viktig å styrke rådgivningstjenesten, men at det må avgjøres lokalt hvordan styrkingen skjer og hvor stor denne økningen skal være.

10. **Utvalget** foreslår at lærlingene gis rett til å benytte skolens yrkes- og sosialpedagogiske rådgivertjeneste etter tegnet lærekontrakt.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget.

11. Utvalget foreslår å opprette et nasjonalt senter for karriereveiledning.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget om å opprette et nasjonalt senter.

12. **Utvalget** foreslår at faglig spesialisering som ikke kan finne sin plass innenfor dagens videregående opplæring, som hovedregel skal gis som tilbud i fagskolen.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget.

13. **Utvalget** mener at staten bør etablere ett eget råd for fagskoleutdanning. Rådet bør fortløpende vurdere kompetansebehovet i arbeidslivet, og gi råd om hvilke utdanningstilbud i fagskole som bør få offentlig støtte. Rådet bør samarbeide med SRY, de faglige rådene og de nasjonale utvalgene for fagskoleutdanning.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget og vil understreke at et slikt råd må ha en egen selvstendig rolle uavhengig SRY.

14. Utvalget foreslår å bygge ut Y-veien til flere fagområder, dvs. muligheten til å søke opptak til spesielle studier ved høyskoler uten generell studiekompetanse, men med fagbrev.

Oppland fylkeskommune støtter dette forslaget og viser til erfaringer med utprøving av denne ordningen. Oppland fylkeskommune mener en utbygging av Y-veien til høyskolestudier vil være en bedre løsning enn å gjøre alle som fullfører videregående opplæring generelt studieforberedt.

15. Utvalget foreslår at aldersgrensen for realkompetansevurdering vurderes satt ned.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget.

16. Utvalget foreslår at fullført videregående opplæring skal gjøre elevene generelt studieforberedte uavhengig av utdanningsprogram. Kravet om generell studiekompetanse faller dermed bort.

Oppland fylkeskommune mener forslaget og konsekvensene av dette ikke er tilstrekkelig utredet og går derfor imot forslaget. En mulig konsekvens av at alle som gjennomfører videregående opplæring er generelt studieforberedt, kan bli spesielle inntakskrav ved høyskoler og universiteter. Dette kan i neste omgang skape vanskeligheter for en effektiv og god rådgivningstjeneste. I stedet mener Oppland fylkeskommune den såkalte Y-veien til opptak til høyskoler må bygges ut for flere

fagområder.

17. Utvalget foreslår at retten til videregående opplæring utvides slik at de som har fullført et yrkesfaglig utdanningsprogram, har rett til påbyggingskurs i fellesfagene.

Oppland fylkeskommune støtter forslaget.

18. Utvalget ønsker bl.a. at:

- arbeidet med læringsutbytte og gjennomføring skal prioriteres i arbeidet med kvalitet i fag- og yrkesopplæringen,
- at sentrale myndigheter tar initiativ til utvikling av konkrete indikatorer og kvalitetsutviklingsverktøy på følgende områder:
  - a. Læringsutbytte og gjennomføring i fag- og yrkesopplæringen
  - b. Samarbeid mellom skole og bedrift
  - c. Undervisning i fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogrammer
  - d. Lærer- og instruktørkompetanse
  - e. Elev- og lærlingvurdering
  - f. Læringsmiljø
at Læringsplakaten brukes som rammeverk for en nasjonal kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen og at den kobles til læreplaner for fag i den konkrete utformingen av kvalitetsindikatorer.
- at sentrale myndigheter tar initiativ til å lage en kunnskapsoversikt som sammenfatter, vurderer og kategoriserer det utviklingsarbeidet som har vært gjort innenfor fag- og yrkesopplæringen i de siste årene med vekt på de store nasjonale utviklingsprosjektene. Arbeidet skal munne ut i veiledere og konkrete verktøy for skoleeier, skoler og lærebedrifter innenfor de seks satsingsområdene. Forskere og praktikere fra skoler og bedrifter bør delta i et slikt arbeid.
- at det nasjonale tilsynet utvides til en mer helhetlig kvalitetssikring av fag- og yrkesopplæringen. Kvalitetssikringen skal inngå som del av et kvalitetsutviklingssystem i fylkeskommunene.
- at de nasjonale tilsynsrapportene brukes til å identifisere fylkeskommuner, skoler og lærebedrifter som må gjennomføre tiltak, og som trenger ekstra støtte.
- at det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet for fag- og yrkesopplæringen bygges ut på en måte som er relevant for fag- og yrkesopplæringen. Arbeidet bør skje i samarbeid mellom nasjonale myndigheter, skoleeiere og partene i arbeidslivet.

- at det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet for fag- og yrkesopplæringen bygges ut på en måte som er relevant for fag- og yrkesopplæringen. Arbeidet bør skje i samarbeid mellom nasjonale myndigheter, skoleeiere og partene i arbeidslivet.
- at det utvikles løpende statistikk som sier noe om gjennomføring etter hvert trinn i videregående opplæring
- at fag- og yrkesopplæringskompetansen styrkes hos Fylkesmannen.

Oppland fylkeskommune støtter arbeidet med utvikle et bedre nasjonalt system for kvalitet og utvikling i fag- og yrkesopplæringen. Det er viktig med gode kvalitetsindikatorer også for fag- og yrkesopplæringen og at disse dataene gjøres tilgjengelig for skoleeier og lærebedriftene.

Oppland fylkeskommune støtter ikke forslaget om å styrke fag- og yrkesopplæringskompetansen spesielt hos fylkesmannen. Fylkesmannen primæroppgave er tilsyn og ikke fag- og yrkesopplæringsopplæring som sådan.

Arkivsak.
Arkivkode   ArkivKode
Saksbehandler   Svein Thore Jensen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Fylkesutvalget	13.01.2009	1/09

HØRING - NOU 2008:18 FAGOPPLÆRING FOR FRAMTIDA

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 13.01.2009 sak 1/09

Forslag til

VEDTAK

1. Oppland fylkeskommune mener Karlsen-utvalget har gjort et viktig arbeid med en bred tilnærming til sentrale utfordringer i fag- og yrkesopplæringen.
2. Oppland fylkeskommune mener en svakhet ved utvalgsinnstillingen er nærmere kostnadsberegning av tiltakene og en klarere prioritering av tiltakene
3. Oppland fylkeskommune går imot forslaget om at alle som gjennomfører videregående opplæring er generelt studieforbereid
4. Oppland fylkeskommune mener det er viktig å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen og støtter utvalgets forslag på tiltak som vil bidra til dette.

Fylkesutvalget 14. januar:

Reidun Gravdahl (Ap) fremmet slikt tilleggsforslag på vegne av Ap og SV:

Tillegg punkt 1:

”Men mener at det rent generelt legger opp til en for sterk statlig detaljstyring og tilsynsvirksomhet”

Punkt 3:

”går imot” endres til ”mener at”

Tillegg punkt 3:

”... må utredes nærmere”

Votering:

Punkt 1: Enstemmig vedtatt.

Tillegg punkt 1: Enstemmig vedtatt.

Punkt 2: Enstemmig vedtatt.

Punkt 3: Opprinnelig forslag ble satt opp mot forslag fremmet av Gravdahl: Gravdahls forslag ble vedtatt mot 2 stemmer.

Punkt 4: Enstemmig vedtatt.

Fylkesutvalget fattet slikt enstemmig

VEDTAK

1. Oppland fylkeskommune mener Karlsen-utvalget har gjort et viktig arbeid med en bred tilnærming til sentrale utfordringer i fag- og yrkesopplæringen, men mener at det rent generelt legger opp til en for sterk statlig detaljstyring og tilsynsvirksomhet.
2. Oppland fylkeskommune mener en svakhet ved utvalgsinnstillingen er nærmere kostnadsberegning av tiltakene og en klarere prioritering av tiltakene
3. Oppland fylkeskommune mener at forslaget om at alle som gjennomfører videregående opplæring er generelt studieforbereid må utredes nærmere.
4. Oppland fylkeskommune mener det er viktig å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen og støtter utvalgets forslag på tiltak som vil bidra til dette.